

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sattuu vuosittain noin 13 000 työpaikkatapaturmaa

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sattuu vuosittain noin 13 000 työpaikkatapaturmaa

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työpaikkatapaturmien määrä on kasvanut viime vuosina. Korkeimmat tapaturmataajuudet ovat lähihoitajilla ja sairaanhoitajilla.

TEKSTI: MARJA KAARI, TAPATURMAVAKUUTUSKESKUS

Johdanto

Sosiaali- ja terveyspalvelujen työtapaturmakehitys on viime vuosina nostettu usein esiin mm. TVK:n työtapaturmajulkaisuissa. Esimerkiksi yksityisten sosiaali- ja terveyspalveluiden päätoimialalla palkansaajien työpaikkatapaturmien lukumäärä on noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana 3500 vahingosta (v. 2010) yhteensä 5826 vahinkoon (v. 2019). Vuonna 2019 palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuus yksityisten sosiaali- ja terveyspalveluiden päätoimialalla oli 34,7 työpaikkatapaturmaa/miljoonaa työtuntia, kun tarkastelujakson alussa, vuonna 2010 taajuus oli vielä 28,3. Toimialan taajuus on noussut tasaisesti ja ylitti jo vuonna 2013 kaikkien toimialojen keskimääräisen taajuustason.

Työtapaturmia analysoidaan useimmiten toimialoittain. Sosiaali- ja terveysala jakautuu kuitenkin työtapaturmatilastoinnissa useammalle päätoimialalle ja muun kuin yksityisen sote -alan tilanteen kehityksen tarkastelu toimialoittain on ollut valtakunnallisessa tilastoinnissa haastavaa.

Tässä analyysissä tarkastellaan sosiaali- ja terveysalan työtapaturmia ammattiluokkien avulla. Näin tapahtuvassa analysoinnissa päästään pureutumaan myös ammattiryhmien työtapaturmien eroavaisuuksiin ja löytämään tapaturmantorjunnallisesti merkittävimmät tapaturmatyypit.

Tärkeää työpaikan työturvallisuuden kehittämisessä on tarkastella alalla sattuneita työtapaturmia ja pohtia, onko meillä tehty jo tarvit-

tavat toimenpiteet vastaavien tapaturmien ennaltaehkäisemiseksi.

TVK on käyttänyt vuodesta 2016 eteenpäin tilastoinnissaan Tilastokeskuksen ammattiluokitusta 2010. Tässä analyysissä keskitytään siten erityisesti vuosien 2016-2019 tilastoihin.

Tarkasteluun on otettu ammattiluokituksen mukaiset sosiaali- ja terveysalan ammattiluokat, joista on sovittu Työturvallisuuskeskuksessa käynnissä olevassa Sosiaali- ja terveysalan työtapaturmat-hankkeessa. Analyysin lopussa on lista näistä ammattiluokista.

Vuonna 2019 sotealan ammattilaisille lähes 13 000 työpaikkatapaturmaa

Sotealan ammattilaisille sattui 12986 työpaikkatapaturmaa vuonna 2019. Työpaikkatapaturmien määrä on kasvanut vuosina 2016-2019, vuonna 2016 työpaikkatapaturmien määrä oli 11705. Ammattiluokakohtaiset työpaikkatapaturmien lukumäärät 3-numero- ja 4-numerotasolla on esitetty taulukossa 1.

Eniten työpaikkatapaturmia lukumääräisesti sattuu sairaanhoitajille ja lähihoitajille. Sairaanhoitajien työpaikkatapaturmamäärät ovat hieman laskeneet tarkastelujaksolla 2016-2019, kun taas lähihoitajille sattuneet työpaikkatapaturmamäärät ovat nousseet.

Sektoreittain tarkasteltuna vuonna 2019 noin 61 % työpaikkatapaturmista sattui kunta- ja valtiosektorilla. Noin 39 % työpaikkatapaturmista sattui yksityisellä sektorilla. Yksityisen sektorin osuus on hieman kasvanut vuosina 2016-2019.

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työpaikkatapaturmista vuosina 2016-2018 noin 65 % oli lieviä, eli johtivat enintään kolmen päivän työkyvyttömyyteen. Vakavia, yli 30 päivän työkyvyttömyyteen johtaneita työpaikkatapaturmia oli 6 % korvatuista työpaikkatapaturmista.

Lähihoitajien tapaturmataajuus korkein

Tätä analyysiä varten laskettiin ammattiryhmäkohtaisesti palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuudet sotealan ammattiluokille. Palkansaajien työmatkatapaturmat ja yrittäjien työpaikka- ja työmatkatapaturmat eivät ole mukana laskennassa. Työtuntitietojen lähteenä oli laskennassa Tilastokeskuksen Työvoimatutkimus. Laskenta on tehty vuosien 2018-2019 keskiarvotaajuutena.

Joidenkin ammattiryhmien työtapaturmamäärät tai työtuntien määrät ovat niin pieniä, että luotettavaa taajuuslaskentaa ei ollut mahdollista tehdä.

Korkeimmat taajuudet olivat 3-numeroisen ammattiluokan tasolla seuraavissa ammattiryhmissä:

- Lähihoitajat, muut terveydenhuollon työntekijät ja kodinhoitajat (37)
- Sairaanhoitajat, kätilöt ym. (34)

Matalin taajuus oli lääkäreillä (5).

Jos tarkastellaan 4-numeroisen ammattiluokan taajuuksia, selvästi korkein taajuus oli lähihoitajilla (44).

Taulukko 1. Palkansaajien työpaikkatapaturmat, sotealan ammattiluokat, sattumisvuodet 2016-2019.

Ammattiluokka	sattumisvuosi				Ammattiluokka	sattumisvuosi			
	2016	2017	2018	2019		2016	2017	2018	2019
221 Lääkärit	155	189	200	191	3213 Farmaseutit	35	43	38	54
222 Hoitotyön erityisasiantuntijat	22	22	50	53	3214 Hammas- ja apuvälineteknikot	10	16	31	29
2261 Hammaslääkärit	38	70	77	76	322 Sairaanhoidajat, kätilöt ym.	4644	4243	3789	3600
2262 Proviisorit	18	12	18	12	3251 Suuhygienistit	7	11	25	31
2263 Ympäristöterveyden ja työsuojelun erityisasiantuntijat	22	17	21	20	3254 Optikot	8	11	5	9
2265 Ravitsemusalan erityisasiantuntijat	<5	<5	8	10	3255 Fysioterapeutit ym.	141	172	192	165
2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	8	8	5	13	3257 Terveys- ja työsuojelutarkastajat	29	29	13	23
2269 Muut muualla luokittelemattomat terveydenhuollon erityisasiantuntijat	<5	32	22	38	3258 Sairaankuljetuksen ensihoitajat	78	98	160	180
2634 Psykologit	42	42	27	30	3259 Muut muualla luokittelemattomat terveydenhuollon asiantuntijat	36	29	56	72
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	880	978	671	691	3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	783	1046	1221	1256
3211 Lääketieteellisen kuvantamis- ja laitetekniikan asiantuntijat	19	28	19	8	5321 Lähihoitajat	3566	3945	4473	5120
3212 Bioanalyytikot (terveydenhuolto)	64	48	65	49	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	668	815	870	821
					5329 Muut terveydenhuoltoalan työntekijät	432	409	417	434

Taulukko 2. Soteammattilaisten ammattiluokittaiset työpaikkatapaturmataajuudet, keskiarvo v. 2018-2019

		2018-2019
		Keskiarvotaajuus työpaikkatapaturmaa/ milj. tehtyä tuntia
Ammattiluokka		
221	Lääkärit	5
226	Muut terveydenhuollon erityisasiantuntijat	10
2635	Sosiaalityön erityisasiantuntijat	29
321	Terveydenhuollon tekniset asiantuntijat	7
322	Sairaanhoitajat, kätilöt ym.	34
325	Muut terveydenhuollon asiantuntijat	13
3255	Fysioterapeutit ym.	13
3258	Sairaankuljetuksen ensihoitajat	27
3412	Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	18
532	Lähihoitajat, muut terveydenhuollon työntekijät ja kodinhoitajat	37
5321	Lähihoitajat	44
5322	Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	23
5329	Muut terveydenhuoltoalan työntekijät	25

Ammattiluokittaisia työpaikkatapaturmataajuuksia on laskettu aiemmin erillisessä analyysissä, ”Ammattiluokittaiset työpaikkatapaturmien taajuudet. TVK:n analyyseja nro 19”. Sotealan ammattilaisten taajuustason arviointia helpottamaan, tässä vertailuksi joidenkin yksittäisten ammattiryhmien (3-numeroidulla tasolla) taajuuksia analyysistä:

- Rakennustyöntekijät ym. 111
- Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät 73
- Myyjät ja kauppiat 28
- Lukion ja peruskoulun yläluokkien opettajat 20
- Peruskoulun alaluokkien opettajat ja lastentarhanopettajat 12

Liikkumistapaturmat yleisimpiä

Tässä luvussa tarkastellaan sotealan ammattilaisten työpaikkatapaturmia eri olosuhdemuuttujien mukaan. Esitetyt prosenttiosuudet on laskettu vuosien 2016-2019 keskiarvona. Eri ammattiryhmissä tyypillisimmät työtatapaturmatyypit vaihtelevat.

Suurin osa sotealan ammattilaisten työpaikkatapaturmista liittyy henkilön liikkumiseen (41 %). Sosiaalialan ohjaajilla ja neuvoojilla jopa yli puolet (52 %) työpaikkatapaturmista on liikkumiseen liittyviä työtatapaturmia.

Muita yleisiä sotealan ammattilaisten työpaikkatapaturmiin liittyviä työsuorituksia ovat taakan käsivoimin siirtäminen (17 %) ja esineiden käsitteleminen (16 %).

Yleisestä sotealan ammattilaisten työpaikkatapaturmien jakoumasta poiketen mm. lääkäreillä, hammaslääkäreillä ja suuhygienisteillä työpaikkatapaturmat tapahtuvat yleisimmin esineiden käsittelyssä. Lääkäreille sattuvista työtapaturmista 36 % sattuu esineiden käsittelyssä ja 27 % henkilön liikkuesssa.

Sotealan ammattilaisten työpaikkatapaturmissa yleisimmät poikkeamat (poikkeama = vahingoittumista edeltävä poikkeava tapahtuma) ovat henkilön putoaminen, liukastuminen, hyppääminen tai kaatuminen (23 %) ja henkilön äkillinen fyysinen kuormittuminen (nostaessa, työntäessä, vääntäessä, horjahtaessa yms. (21 %)). Kolmanneksi yleisemmäksi poikkeamaksi nousee väkivaltaan, järkyttävään tilanteeseen tai suojauksen ohitukseen liittyvät työtapaturmat (18 %).

Liukastumisiin, kaatumisiin ja kompastumisiin liittyvät tapaturmat ovat myös kalliita. Erilaiset kaatumiset, liukastumiset, kompastumiset, hyppäämiset ja putoamiset aiheuttivat sotealan ammattilaisille vuonna 2017 yhteensä noin 40 000 työkyvyttömyyspäivää. Lisäksi työmatkoilla sattuneet vastaavat tapaturmat aiheuttivat noin 54 000 työkyvyttömyyspäivää. Kaatumistapaturmien kustannuksista voi lukea lisää Janne Sysi-Ahon Parempi työ -blogiin kirjoittamasta tekstistä ["Sote-ammateissa työskentelevien kaatumiset käyvät kalliiksi"](#).

Fyysisestä kuormittumisesta johtuvat työpaikkatapaturmat korostuvat erityisesti sairaankuljetuksen ensihoitajien työpaikkatapaturmissa, joissa lähes kolmasosassa henkilön vahingoittumista on edeltänyt äkillinen fyysinen kuormittuminen. Fyysisestä kuormittumisesta johtuvien työpaikkatapaturmat osuudet ovat melko korkeita myös fysioterapeuteilla (25 %), lähihoitajilla (25 %), kodinhoitajilla (23 %) ja sairaanhoitajilla (22 %).

Väkivaltaan liittyviä työpaikkatapaturmia sattuu erityisesti sosiaalialan ammattiryhmissä. Sosiaalialan ohjaajilla ja neuvojilla 34 % työpaikkatapaturmista poikkeama on väkivalta, järkyttävä tilanne tai poikkeava läsnäolo. Sosiaalityön erityisasiantuntijoilla vastaava osuus on 22 %.

Sotealan eri ammattiryhmien työpaikkatapaturmien jakaumia poikkeaman mukaan on esitetty kuvassa 1.

Vuosittain yli 200 pahoinpitelyä

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sattuu vuosittain noin 200-300 työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta korvattua pahoinpitelyä. Vuonna 2019 pahoinpitelyiden määrä oli sotealan ammattilaisilla työtapaturmatilastojen mukaan 232 tapausta. Vuonna 2018 vastaava määrä oli 298 tapausta. Pahoinpitely -muuttuja tuli TVK:n tilastointiin vuonna 2016 uuden työtapaturma- ja ammattitautilain myötä.

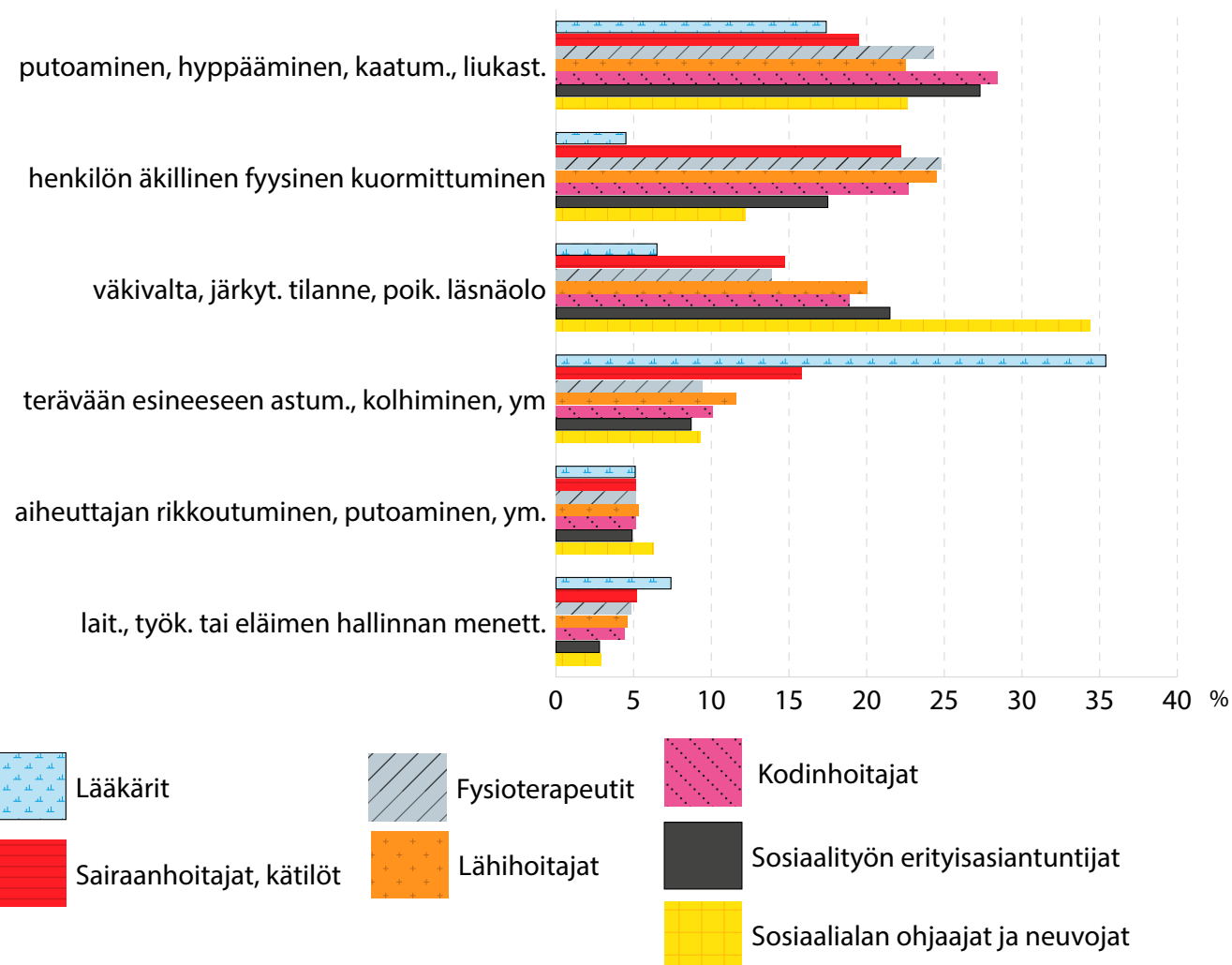
Näistä työpaikkatapaturmista noin 77 % johti 0-3 päivän työkyvyttö-

myyteen ja noin 4 % oli vakavia, eli johtivat yli 30 päivän työkyvyttömyyteen (keskiarvo vuosilta 2016-2018). Useimmiten pahoinpitelyssä vahingoittui kasvat tai yläraajat.

Eniten pahoinpitelyjä sattui lähihoitajille (vuosina 2016-2019 yhteensä 314 tapausta) ja sairaanhoitajille (vuosina 2016-2019 yhteensä 279 tapausta). Myös sosiaalialan ohjaajille ja neuvojille sekä kodinhoitajille sattui useita työtaturmana korvattuja pahoinpitelyjä vuosien 2016-2019 välillä. Sattuneet pahoinpitelyt ammattiluokittain on koottu taulukkoon 3.

Lisätietoja työtaturmista löytyy mm.

[Tikku-tilastosovelluksesta](#) ja [TVK:n kotisivuilta](#).

Kuva 1. Sotealan ammattiryhmien työpaikkatapaturmien jakaumia poikkeaman mukaan (v.2016-2019 keskiarvo)

Taulukko 3. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sattuneet työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta korvatut pahoinpitelyt vuodet 2016-2019 yhteensä

Ammattiluokka	2016-2019 yhteensä
5321 Lähihoitajat	314
322 Sairaanhoitajat, kätilöt ym.	279
3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat ym.	231
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	182
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	74
3255 Fysioterapeutit ym.	27
221 Lääkärit	10
Muut sotealan ammattilaisten ammattiluokat	37
Yhteensä	1154

Lisätietoja: Marja Kaari, marja.kaari@tvk.fi

Tapaturmavakuutuskeskus, TVK

Tässä analyysiraportissa esitetään analyysin laatijoiden näkemys aiheesta.

Analyysi on laadittu elokuussa 2020.

Analyyysin aineistorajauksessa mukana olevat ammattiluokat:

Ammattiluokka

- 221 Lääkärit
- 222 Hoitotyön erityisasiantuntijat
- 224 Muiden terveystalvelujen tuottajat
- 226 Muut terveydenhuollon erityisasiantuntijat
- 2634 Psykologit
- 2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat
- 321 Terveydenhuollon tekniset asiantuntijat
- 322 Sairaanhoitajat, kätilöt ym.
- 325 Muut terveydenhuollon asiantuntijat
- 3412 Sosiaalialan ohjaajat ja neuvojat
- 532 Lähihoitajat, muut terveydenhuollon työntekijät

Tapaturmavakuutuskeskus TVK, Itämerenkatu 11-13, 00180 Helsinki